

TURIZM VA UNING TURLARI

Ilmiy rahbar: Yuridik fanlari doktori, professor

**Talantbek Tolibjonovich Madumarov
Axmedov Dunyobek O'zbekiston o'g'li**

Andijon Davlat Universiteti

*Ijtimoiy iqtisodiyot fakulteti Mehmonxona xo'jaligini tashkil etish
va boshqarish yo'nalish talabasi*

Annotatsiya: *Mazkur maqola turizm va uning turlarini ko'rib chiqqan holda tahlil qilingan. Hozirgi kunda hamma davlatning o'zini turizm salohiyati mavjud. Shu bilan birgalikda turizm dunyo bo'ylab keskin avj olmoqda. Shuningdek, turizm turlari ham oshib bormoqda. Ushbu maqolada turizm va uning turlari haqida so'z yuritamiz. [1]*

Kalit so'zlar: *turizm, turizm turlari, turizm salohiyati,*

TOURISM AND ITS SPECIES

Abstract: *This article is analyzed taking into account tourism and its types. Currently, each state has its own tourist potential. At the same time, tourism is gaining momentum around the world. Tourism types are also increasing. This article is about tourism and its types. [1]*

Keywords: *tourism, tourism types, tourism potential,*

KIRISH

Turizm - bu dam olish yoki biznes uchun biror joyga sayohat qilish faoliyati. Bu turli joylarga tashrif buyurish, yangi madaniyatlarni boshdan kechirish va o'yin-kulgi yoki dam olish uchun turli tadbirlar bilan shug'ullanishni o'z ichiga oladi. Turizm diqqatga sazovor joylar, sarguzasht sportlari, madaniy tadbirlar va oshpazlik tajribalari kabi keng ko'lamli tadbirlarni o'z ichiga olishi mumkin. Bu dunyoning ko'plab mamlakatlari iqtisodiyotiga hissa qo'shadigan muhim sanoatdir. Turizm ichki (o'z mamlakatingizda) yoki xalqaro (turli mamlakatlar bo'ylab) bo'lishi mumkin. Bu ko'plab mamlakatlar iqtisodiyotiga hissa qo'shadigan va millionlab odamlarni ish bilan ta'minlaydigan muhim sanoatdir. Turizmning ba'zi afzalliklari madaniy almashinuv, iqtisodiy o'sish va shaxsiy boylikni o'z ichiga oladi. Turizm salohiyati deganda turistlarni jalb qilish va joylashtirish imkoniyatini bildiradi. Bu tabiiy va madaniy diqqatga sazovor joylar, infratuzilma, xizmatlar va qulayliklar kabi bir qator omillarni o'z ichiga oladi, bu manzilni jozibador va tashrif buyuruvchilar uchun qulay qiladi. Destinatsiyaning turistik salohiyati uning tabiiy go'zalligi, tarixiy va madaniy merosi, dam olish va ko'ngilochar imkoniyatlari kabi o'ziga xos xususiyatlariga qarab baholanishi mumkin. Destinatsiyaning turistik salohiyatini rivojlantirish muhim iqtisodiy foyda keltirishi mumkin, jumladan, ish o'rinlari yaratish, daromadlarni oshirish va mahalliy

hamjamiyatlarning hayot sifatini yaxshilash. Biroq, turizmning afzalliklarini atrof-muhitni muhofaza qilish, madaniy merosni saqlash va barqaror rivojlanishni ta'minlash zarurati bilan muvozanatlash muhimdir.

TURIZM TURLARI

1. Bo'sh vaqt turizmi: Bu dam olish, dam olish va dam olish uchun sayohat qilishni o'z ichiga oladi. Bu diqqatga sazovor joylar, plyajda dam olish va sarguzasht turizmi kabi tadbirlarni o'z ichiga olishi mumkin.

2. Biznes turizmi: Bu konferentsiyalar, uchrashuvlar va ko'rgazmalarda qatnashish kabi biznes maqsadlarida sayohat qilishni o'z ichiga oladi.

3. Madaniy turizm: Bu joyning madaniyati, an'analari va tarixi bilan tanishish uchun sayohat qilishni o'z ichiga oladi. Bunga muzeylar, tarixiy joylarga tashrif buyurish va madaniy tadbirlarda qatnashish kiradi.

4. Ekoturizm: Bu atrof-muhitni qadrlash va o'rganish hamda tabiatni muhofaza qilish bo'yicha sa'y-harakatlarni qo'llab-quvvatlash uchun tabiiy hududlarga sayohat qilishni o'z ichiga oladi.

5. Sarguzasht turizmi: Bu sayyohlik, chang'i uchish va toqqa chiqish kabi sarguzashtli harakatlar bilan shug'ullanish uchun sayohat qilishni o'z ichiga oladi.

6. Tibbiyot turizmi: Bu tibbiy muolaja yoki muolajalarni olish uchun sayohatni o'z ichiga oladi.

7. Diniy turizm: Turizmning bu turi ziyoratgohlar, ibodatxonalar va cherkovlar kabi diniy joylarga tashrif buyurishni o'z ichiga oladi.

8. Shahar turizmi: Turizmning bu turi shaharlar va ulardagi muzeylar, galereyalar va diqqatga sazovor joylar kabi madaniy diqqatga sazovor joylarni o'rganishni o'z ichiga oladi.

9. Sog'lomlashtirish turizmi: turizmning bu turi kurort muolajalari, yoga va meditatsiya kabi mashg'ulotlar orqali dam olish, yoshartirish hamda jismoniy va ruhiy farovonligini yaxshilashga qaratilgan.

10. Sport turizmi: Bu Olimpiya o'yinlari, Jahon kubogi yoki boshqa yirik sport tadbirlari kabi sport tadbirlarida qatnashish yoki qatnashish uchun sayohatni o'z ichiga oladi.

11. Pazandachilik turizmi - ma'lum bir mintaqa yoki mamlakatning mahalliy oshxonasi va ovqatlanish madaniyatini o'rganishni o'z ichiga oladi.

12. Ta'lim turizmi - tilni o'rganish dasturlari yoki chet elda o'qish dasturlari kabi ma'lum bir mavzu yoki qiziqish sohasini o'rganish uchun sayohat qilishni o'z ichiga oladi.

13. Agroturizm - dehqonchilik amaliyotlari bilan tanishish, mahalliy mahsulotlardan bahramand bo'lish va tegishli tadbirlarda ishtirok etish uchun fermer xo'jaliklari, uzumzorlar va boshqa qishloq xo'jaligi joylariga tashrif buyurishni o'z ichiga oladi.

14. Ko'ngilli turizm - ko'ngilli ish yoki jamoat xizmati loyihalarida ishtirok etish uchun belgilangan joyga sayohat qilishni o'z ichiga oladi.

15. Qorong'u turizm - o'lim, fojia yoki falokat bilan bog'liq bo'lgan joylarga, masalan, jang maydonlari, yodgorliklar va muzeylarga tashrif buyurishni o'z ichiga oladi.

16. Kosmik turizm - koinot stantsiyasiga tashrif buyurish yoki sayyora orbitasiga chiqish kabi dam olish maqsadida Yer atmosferasidan tashqariga sayohat qilishni o'z ichiga oladi.

17. Dengiz turizmi - suv havzalarida yoki uning atrofida sayohat qilishni o'z ichiga oladi, masalan, qayiq, suzib yurish yoki kruiz.

18. Virtual turizm - virtual sayohatlar yoki 360 darajali videolar kabi virtual yoki kengaytirilgan reallik texnologiyasi orqali maqsadni boshdan kechirishni o'z ichiga oladi.

XULOSA

Turizm jahon iqtisodiyotida muhim rol o'ynaydi va ko'plab mamlakatlar uchun muhim daromad manbai hisoblanadi. Turizmning bugungi kunda mamlakatlar o'rtasida muhimligining ba'zi sabablari:

1. Iqtisodiy foyda - Turizm ish bilan ta'minlaydi va mahalliy hamjamiyatlar, biznes va hukumatlar uchun daromad keltiradi. Bu iqtisodiyotning o'sishiga hissa qo'shadi va uni diversifikatsiya qilishga yordam beradi.

2. Madaniy almashinuv - Turizm turli madaniyatlarga mansub odamlarga o'zaro muloqot qilish va bir-biridan o'rganish imkonini beradi. Bu madaniy tushunish va qadrlashni rivojlantirishga yordam beradi, bu esa turli xillikka nisbatan bag'rikenglik va hurmatni oshirishga olib keladi.

3. Atrof-muhitni muhofaza qilish - Turizm tabiiy resurslarni muhofaza qilish va madaniy meros ob'ektlarini saqlash uchun moliyaviy rag'batlantirish orqali tabiatni muhofaza qilish sa'y-harakatlarini rivojlantirishga yordam beradi.

4. Infratuzilmani rivojlantirish - Turizmni qo'llab-quvvatlash uchun mamlakatlar ko'pincha aeroportlar, yo'llar va mehmonxonalar kabi infratuzilmani rivojlantirishga investitsiya qiladi, bu esa mahalliy aholiga foyda keltiradi va iqtisodiy o'sishni oshiradi.

5. Diplomatiya va xalqaro munosabatlar - Turizm mamlakatlar o'rtasida yaxshi niyat va ijobiy munosabatlarni rivojlantirishga yordam beradi. U odamlarning o'zaro muloqot qilishlari uchun platformani taqdim etadi va global muammolar bo'yicha yanada kengroq hamkorlik va hamkorlikka olib kelishi mumkin.

Umuman olganda, turizm butun dunyo mamlakatlari iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan muhim sanoatdir.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. <http://TripAdvisor.com>
2. <http://Expedia.com>
3. <http://Booking.com>
4. <http://Kayak.com>
5. <http://LonelyPlanet.com>
6. <http://Airbnb.com>

7. Charlz R. Goeldner va J. R. Brent Richining "Turizm: tamoyillar, amaliyotlar, falsafalar"
 8. "Turizm menejmenti" Stiven J. Peyj
 9. Jon Bik va Saymon Chadvikning "Turizm biznesi"
 10. "Turizm: zamonaviy sintez" Stiven Uilyams
 11. Martin Moufor va Ian Munt tomonidan "Turizm va barqarorlik: rivojlanish, globallashuv va uchinchi dunyoda yangi turizm"
 12. "Turizm: asosiy tushunchalar" Kler Nettl
 13. Erve Chambersning "Turizm va madaniyat: amaliy istiqbol"
 14. Yvette Reisinger va Damien Giurkoning "Turizm: o'zgarishlar, ta'sirlar va imkoniyatlar"
 15. Brent Lavlok va Yurgen Gnotning "Turizm va urush"
 16. "Turizm va migratsiya: ishlab chiqarish va iste'mol o'rtasidagi yangi munosabatlar"
- C. Maykl Xoll va Alison J. Makintosh